

Силабус навчальної дисципліни
«Системи прийняття рішень»

Спеціальність	051 «Економіка»
Освітня програма	Економічна кібернетика
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Базова
Мова викладання	Українська
Курс / семестр	3 курс, 2 семестр
Кількість кредитів ЄКТС	5
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 24 год. Лабораторні – 12 год. Практичні – 12 год. Самостійна робота – 102 год.
Форма підсумкового контролю	Екзамен
Кафедра	Кафедра економічної кібернетики, ауд. 419 (головний корпус), (057)702-06-74 (дод. 3-56), https://ek.hneu.edu.ua/
Викладач	Мілевський Станіслав Валерійович, к.е.н., доцент
Контактна інформація викладача	Stanislav.Milevskiy@hneu.net https://ek.hneu.edu.ua/vykladachi/milevskiyj-stanislav-valerijovych/
Дні занять	Розклад занять: http://services.hneu.edu.ua:8081/schedule/selection.jsf
Консультації	Розклад консультацій: https://ek.hneu.edu.ua/
Мета навчальної дисципліни	
Мета навчальної дисципліни: придбання майбутніми фахівцями-економістами знань та компетентностей у сфері практичного застосування сучасної теорії прийняття рішень.	
Передумови для навчання	
Перелік попередньо прослуханих дисциплін: Теорія імовірності та математична статистика, Мікроекономіка, Менеджмент, Фінанси	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ	
ТЕМА 1. Прийняття рішень в системах управління. Змістова модель задачі прийняття рішень	
ТЕМА 2. Прийняття рішень як задача вибору. Багатокритеріальні задачі	
ТЕМА 3. Бінарна мова опису прийняття рішень. Бінарні відношення	
ТЕМА 4. Опис прийняття рішень мовою теорію функцій вибору	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ГРУПОВЕ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ	
ТЕМА 5. Методи групового вибору Кондорсе та Борда	
ТЕМА 6. Парадокси групового вибору	
ТЕМА 7. Теорема про неможливість Ероу	
ТЕМА 8. Експертні Системи прийняття рішень	
Матеріально-технічне (програмне) забезпечення дисципліни	
MS Excel, DecisionGrid, ExpertChoice	
Сторінка курсу на платформі Moodle (персональна навчальна система(ПНС))	ПНС містить: РНП, технологічну карту, конспект лекцій, завдання до лабораторних робіт і методичні рекомендації до їх виконання, завдання для самостійної підготовки, завдання для поточного та підсумкового контролю https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=4211
Рекомендовані джерела	
Основна	

1. Андрейчиков А. В., Андрейчикова О. Н. Интеллектуальные информационные системы: Учебник. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 424 с.: ил.
2. Балдин К.В., Воробьев С.Н. Управленческие решения: теория и технология принятия. Учебник для вузов. – М.: Проект, 2004. – 304 с.
3. Барсегян А. А., Куприянов М. С., Степаненко В. В., Холод И. И. Методы и модели анализа данных: OLAP и Data Mining. – СПб.: БХВ-Петербург, 2004. – 336 с.: ил.
4. Ларичев О.И. Теория и методы принятия решений, а также Хроника событий в Волшебных странах: Учебник. Изд. второе, перераб. и доп. - М: Логос, 2002. - 392 с: ил.
5. Лаукс Г. Основы организации: управление принятием решений / Г. Лаукс, Ф. Лирманн. – М.: Дело и Сервис, 2006. – 600 с.
6. Литвак Б.Г. Разработка управленческого решения: Учеб. – М.: Дело, 2000. – 392 с.

Додаткова

7. Андрейчиков А.В., Андрейчикова О.Н. Анализ, синтез, планирование решений в экономике. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 368 с.
8. Арсеньев Ю.Н., Шелобаев С.И., Давыдова Т.Ю. Принятие решений. Интегрированные интеллектуальные системы: Учеб. пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. - 272 с.
9. Бондарев В.Н. Искусственный интеллект: Учеб. пособие для вузов/ В.Н. Бондарев, Ф.Г. Аде. Севастополь: Изд-во СевНТУ, 2002. – 616 с.
10. В.И. Вольский, З.М. Лезина. Голосование в малых группах: процедуры и методы сравнительного анализа. – М.: Наука, Гл. ред. физ.-мат. лит., 1991. – 192 с.
11. Задания и методические рекомендации к теме «Принятие решений в условиях неопределенности» курса «Системы и методы принятия решений» для студентов специальности 8.050102 «Экономическая кибернетика» всех форм обучения / Сост. Н.А. Дубровина, О.Ю. Полякова, А.В. Милов. – Харьков. Изд. ХНЭУ, 2005. – 100 с.
12. Задания и методические рекомендации к выполнению лабораторных работ по теме «Нейронные сети» курса «Прогнозирование социально-экономических процессов» для студентов специальности 8.050102 «Экономическая кибернетика» дневной форм обучения / Сост. Н.А. Дубровина, А.В. Милов, С.В. Прокопович. – Харьков. Изд. ХНЭУ, 2005. – 60 с.
13. Каллан Р. Основные концепции нейронных сетей.: Пер. с англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2001. – 292 с.
14. Лабораторный практикум по курсу «Методы принятия решений» для студентов специальности 8.050102 дневной формы обучения / Сост. А.В. Милов, О.Ю. Полякова. – Харьков. Изд. ХНЭУ, 2004. – 96 с.
15. Лескин А. А., Мальцев В. Н. Системы поддержки управленческих и проектных решений. – Л.: Машиностроение. Ленингр. отд-ние, 1990. – 167 с, ил. (ЭВМ в производстве).
16. Методические рекомендации к изучению темы «Деревья решений» курса «Методы принятия решений» для студентов специальности 8.050102 «Экономическая кибернетика» всех форм обучения / Сост. А.В. Милов, О.Ю. Полякова, А.В. Фурзиков. – Харьков. Изд. ХНЭУ, 2005. – 80 с.
17. Одинцов Б.Е. Обратные вычисления в формировании экономических решений: Учеб. пособие. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 192 с.
18. Рассел С., Норвинг П. Искусственный интеллект: современный подход. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2006. – 1408 с.
19. Романов А.Н., Одинцов Б.Е. Советующие информационные системы в экономике: Учеб. пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 488 с.
20. Саати Т., Кернс К. Аналитическое планирование. Организация систем: Пер. с англ. – М.: Радио и связь, 1991. – 224 с.
21. Саати Т. Принятие решений. Метод анализа иерархий: Пер. с англ. – М.: Радио и связь, 1993. – 320 с.

22. Юдицкий С.А. Сценарный подход к моделированию поведения бизнес-систем. Серия «Управление организационными системами». – М.: СИНТЕГ, 2001. – 112 с.

Система оцінювання результатів навчання

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни «Системи прийняття рішень» передбачають лекційні, практичні та лабораторні заняття, а також самостійну роботу. Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, лабораторних занять.

При поточному контролі оцінці підлягають:

рівень засвоєння знань та їхнього розуміння, продемонстрований у відповідях і виступах;

активність при обговоренні питань;

результати виконання і захисту лабораторних робіт.

Проміжний тестовий контроль проводиться по закінченні вивчення кожного блоку тем дисципліни. При проведенні поточного тестування визначається рівень знань студентів з теоретичних питань навчальної дисципліни.

Тестові завдання охоплюють теоретичний матеріал теми, який вивчається в межах навчальної дисципліни «Системи прийняття рішень» та згруповані за двома модулями, кожен з яких складається з тестових завдань різного рівня складності.

Модульний контроль проводиться з урахуванням даних поточного контролю за відповідний модуль і має на меті оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля або блоку тем.

Підсумкова кількість балів за змістовий модуль виставляється як сума балів за всіма формами контролю.

Теоретичні контрольні роботи містять: тестові завдання закритої та відкритої форм.

Практичні контрольні роботи складаються з практичних завдань різного ступеня складності та інших елементів практичної підготовки.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей. Кожен екзаменаційний білет складається із стереотипних, діагностичних та евристичного завдань, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни. Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімумально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Більш детальна інформація щодо оцінювання наведена в технологічній карті

дисципліни.

Накопичування рейтингових балів з навчальної дисципліни (приклад)

Види навчальної роботи	Мак кількість балів
Робота на лекціях	12
Активна участь у виконанні лабораторних завдань	24
Активна участь у виконанні практичних завдань	12
Поточні контрольні роботи	12
Екзамен (за наявності)	40
Максимальна кількість балів	100

Відповідність шкали оцінювання ЄКТС національній системі оцінювання та ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену (іспиту), диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики, тренінгу	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	не зараховано
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Політики навчальної дисципліни

Політика дотримання академічної доброчесності: визначена Кодексом академічної доброчесності Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця <https://www.hneu.edu.ua/kodeks-akadem-dobrochesnosti/>

Політика щодо виконання завдань пізніше встановленого терміну: під час оцінювання індивідуальних завдань увага приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені на 50%.

Політика щодо визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та інформальній освіті: визначена Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та інформальній освіті в ХНЕУ ім. С. Кузнеця <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/Polozhennya-pro-neformalnu-inf-osvitu.pdf>

Більш детальну інформацію щодо компетентностей, результатів навчання, методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи наведено у Робочій програмі навчальної дисципліни <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/19794>